

Motion till riksdagen 2017/18:3817

av **Maria Weimer m.fl. (L)**

Utgiftsområde 21 Energi

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Liberal energipolitik fokuserar på en säker, effektiv elproduktion med små utsläpp av växthusgaser till konkurrenskraftiga priser.

Uppvärmningen av jorden genom ökade koldioxidutsläpp är den största framtidsutmaningen för vår generation. Vi ska ta oss an klimat- och miljöutmaningarna med en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism. Vetenskap, fakta och teknikutveckling finner lösningarna. Marknadsekonomin och frihandel, inte politiker eller förbudspolitik, driver fram smarta hållbara lösningar.

Digitalisering och delningsekonomin banar väg för nya och klimatsmarta konsumtionsmönster. Elbilens frammarsch förändrar hela bilindustrin. Energibranschen ställer om, investeringar i fossil energi lönar sig inte. Fler människor på jorden får tillgång till klimatsmart energi i stället för hälsofarlig öppen eld och fossila bränslen. Nya jobb och marknader växer fram.

Att låta kärnkraft, vattenkraft, vindkraft och solkraft konkurrera på egna meriter är grunden för en liberal och fungerande energimarknad. Visionen för energipolitiken bör vara en långsiktigt hållbar och klimatneutral energiförsörjning med högsta möjliga försörjningstrygghet och energisäkerhet.

Näringsliv och privatpersoner måste kunna lita på en trygg elförsörjning med hög leveranssäkerhet till rimliga priser alla årets dagar. En långsiktig och stabil energiförsörjning är avgörande för klimatet, svenska jobb och svensk konkurrenskraft och därmed vår tillväxt och välfärd.

En ökad elektrifiering av samhället till exempel inom transportsektorn gör att behovet av fossilfri el ökar. Vi vill ha väl fungerande el- och energimarknader som driver på teknisk utveckling och kostnadseffektiva lösningar. Vi håller oss neutrala mellan olika energislag – så länge de är fossilfria – och vill ge likvärdiga villkor för

koldioxidfria kraftslag. Det är därför som Liberalerna vill avskaffa elcertifikatsystemet. Riksdagens utredningstjänst har räknat ut att kostnaden för en ökad ambitionsnivå i elcertifikatsystemet från 2021 till 2045 sammanlagt kan hamna på runt 100 miljarder kronor beroende på priserna på elcertifikatmarknaden. Det finns betydligt större klimatvinster att göra genom att värna vårt klimatsmarta energisystem och satsa på åtgärder inom de sektorer som har höga klimatutsläpp, som transportsektorn, processindustrin och jordbruket. Samhällsekonomiskt är det betydligt billigare att bestraffa det som ska bort snarare än att subventionera det som ska in.

Vi är därmed fortsatt kritiska till den energiöverenskommelse som ingåtts mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna. Överenskommelsen är dyr, dålig för Sverige och saknar klimatnytta. Vi är dock positiva till att effektskatten avskaffas och att fastighetsskatten på vattenkraft sänks. Liberalerna var det första partiet att driva frågan om avskaffad effektskatt på kärnkraft.

Elproduktion i EU ingår i det gemensamma utsläppshandelssystemet EU-ETS. Systemet med utsläppsrätter fungerar dock inte tillräckligt effektivt då överskottet på utsläppsrätter leder till för låga priser och bristande klimatstyrning. Sverige måste aktivt driva på för att effektivisera och skärpa systemet med utsläppsrätter. Dessvärre kan ökade subventioner till förnybar el i Sverige och andra EU-länder leda till att priset på utsläppsrätter sjunker och att lönsamheten för kolkraft därmed ökar. Subventioner kan alltså få konsekvensen att omställningen bort från fossil elproduktion försvåras och försenas.

Det finns stora fördelar med att öka sammankopplingen av elnäten i Norden och Europa. Sammantaget leder det till lägre kostnader och bättre miljöprestanda. Genom export av fossilfri el till våra EU-grannar kan vi medverka till klimatomställningen. För att de ekonomiska och miljömässiga nyttorna ska realiseras måste utbyggnaden av elproduktion och överföringskapacitet gå hand i hand. För att Sverige ska kunna exportera el måste det också finnas någon som kan och vill importera. Här behövs strategier och samverkan med berörda länder.

Genom vår fossilfria elexport bidrar vi samtidigt till våra grannars energisäkerhet och minskar deras beroende av osäkra energileverantörer. I tider av ökad konflikt i vårt närområde där bland annat gasleveranser används som politiskt påtryckningsmedel behövs en trygg energiförsörjning på europeisk nivå. Europas beroende av rysk gas måste minska och Sverige måste agera inom eu för att stoppa gasledningen Nordstream II.

Regeringen har genom sin politik aktivt drivit på för stängningar av kärnkraftsreaktorer som genererar utsläppsfri el till både Sverige och våra grannländer. Som en konsekvens har vårt beroende av oljeeldning ökat eftersom effektreserven måste förlängas då den garanterar el även kalla vinterdagar. Mindre pålitlig el ger således ökat behov av en effektreserv. Regeringens löfte om att ställa miljökrav på effektreserven har dock inte infriats. I stället kommer effektreserven fortsatt handla om oljekraftverk. Under kalla vinterdagar kommer vi allt oftare vara tvungna att starta oljekraftverk eller importera el som kommer från olja, kol och gas.

Liberalerna välkomnar all form av fossilfri elproduktion men utbyggnaden ska drivas på av marknaden och byggas när den behövs och där den behövs. Förnybar energi ska vara ett medel för att uppnå billig och miljövänlig elproduktion och inte vara ett mål i sig själv. Det finns en stor efterfrågan och potential att fortsätta bygga ut energi från sol, vind, vatten och vågkraft. Vi ser gärna olika regelförenklingar för att underlätta utvecklingen.

I stället för att förenkla utökar regeringen ineffektiva subventioner för installation av solpaneler. Liksom solbranschen motsätter sig Liberalerna dessa subventioner eftersom de stoppar utvecklingen genom långa väntetider och krånglig administration. Dessutom bidrar subventionerna till att företagen slipper pressa priserna. På detta utgiftsområde och för år 2018 innebär det att 525 miljoner kronor avslås på anslag 1:7.

I stället för kortsiktiga, krångliga och marknadsstörande subventioner vill vi förenkla reglerna för småskalig elproduktion. Till exempel vill vi att solpaneler på privata villatak i princip ska kunna sättas upp utan bygglov. Därtill vill vi titta närmare på möjligheten med ROT-avdrag för installation av solceller på villatak även vid nybyggnation. Vi vill också se över skattereglerna.

Regeringen har de senaste åren dessvärre fört en kortsiktig och ambivalent politik när det gäller småskalig energiproduktion. I budgetpropositionen för 2016 avskaffades skattefriheten för vissa småskaliga elproducenter. Det blev därmed svårare och dyrare för privatpersoner och företag att producera egen el. Liberalerna motsatte sig detta och har föreslagit att skattefriheten för småskalig elproduktion återställs. Skatten har nu sänkts för aktörer som äger flera mindre solcellsanläggningar med en total installerad kapacitet som överstiger 255 kilowatt. Den ekonomiska bördan minskar således men kvar finns den administrativa bördan som infaller vid skattskyldighet. Att en organisation blir skattepliktig för egenproducerad el innebär också att den blir skyldig att skattedeclarera all el som förbrukas, per anläggning. Därför missgynnas fortsatt exempelvis företag, landsting och kommuner som vill installera solceller på flera anläggningar. Skattebefrielsen för solenergi som produceras för eget bruk bör gälla alla, oavsett anläggningens toppeffekt och vi anser att skatten på egenproducerad solceller därmed avskaffas. Sammantaget försvagar detta de offentliga finanserna vilket beskrivs närmare i denna motions skatteavsnitt.

Regeringen gör en rad prioriteringar som Liberalerna är kritiska till. Det handlar till exempel om att skattemedel läggs på stöd och subventioner till vissa energislag som planeringsstöd eller marknadsintroduktion för vindkraft. Vidare föreslås sekondering av personal utomlands, samordning av hållbara transporter och informationsplattform för solceller. På detta utgiftsområde och för år 2018 avslås därmed anslag 1:5 och anslag 1:3 i sin helhet. Vidare avslås 5 miljoner kronor, 10 miljoner kronor och 5 miljoner kronor på anslag 1:1. Därtill anser Liberalerna att anslagsnivån för anslag 1:1 ska återställas till utfallet för 2015.

Vidare gör vi andra prioriteringar än regeringen i denna budget och anser att kommunala energi- och klimatrådgivare ska bekostas inom ramen för befintliga medel. Detsamma gäller lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat – och energiomställning. På detta utgiftsområde och för 2018 avslås därmed 25 miljoner kronor liksom 125 miljoner kronor på anslag 1:2 liksom 65 miljoner kronor på anslag 1:10.

Sveriges välfärd och tillväxt är beroende av en konkurrenskraftig industri, samtidigt står delar av industrin för en stor del av våra koldioxidutsläpp och alla insatser för att minska utsläppen är viktiga. Det behövs forskning och utveckling för att tillsammans med industrin få fram klimatsmarta lösningar. Till exempel pågår intressanta projekt för att på sikt kunna tillverka järn från järnmalm i Sverige utan utsläpp av koldioxid till atmosfären, något som bland annat kräver tillgång till mycket el. Inom ramen för vår särskilda satsning för nationella klimatinvesteringar som presenteras under utgiftsområde 20 avsätter vi 350 miljoner kronor för klimatsmarta lösningar som minskar industrins utsläpp.

Med en ökad andel förnybar energi ökar behovet av lagring och flexibilitet i energisystemet. Det behövs också en rad insatser och forskning för att minska utsläppen från industrin. Liberalerna anser därmed att de medel som avsätts under anslaget 1:4 Energiforskning ska ha ett tydligare fokus på just detta. Liberalerna föreslår vidare mer resurser på forskning och innovation kring energilagring och batterier. Det är positivt att regeringen under anslag 1:7 avsätter 10 miljoner kronor för energilagring. Liberalerna vill dock öka satsningen. På detta utgiftsområde och för 2018 innebär det att 5 miljoner kronor tillförs anslag 1:7.

FN:s klimatpanel lyfter fram kärnkraften för att minska världens utsläpp. Fler dörrar måste hållas öppna för att säkerställa ett hållbart energisystem i framtiden. Fjärde generationens kärnkraftsreaktorer har potential att sänka utsläppen av koldioxid samtidigt som avfallet kan bearbetas och användas som bränsle. För klimatets skull bör förslaget från våra ledande tekniska universitet att bygga en svensk forskningsreaktor genomföras. I samband med behandlingen av forskningspropositionen tog Liberalerna upp frågan om en forskningsreaktor.

Liberalerna föreslår att PLO-uppräknningen för åren 2018–2020 justeras ned med 20 procent årligen. På detta utgiftsområde påverkas anslag 1:1 och 1:6.

Tabell 1 Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1 Statens energimyndighet	313 389	–70 000
1:2 Insatser för energieffektivisering	233 000	–150 000
1:3 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	10 000	–10 000
1:4 Energiforskning	1 477 723	
1:5 Planeringsstöd för vindkraft	85 000	–85 000
1:6 Energimarknadsinspektionen	120 914	
1:7 Energiteknik	975 000	–520 000
1:8 Elberedskap	258 000	
1:9 Avgifter till internationella organisationer	25 328	
1:10 Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	90 000	–65 000
Summa	3 588 354	–900 000

Maria Weimer (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)